

PROGRAM
KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
NA LATA 2026 - 2030

I. WSTĘP	3
II. CHARAKTERYSTYKA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ	3
III. PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ	6
IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	6
4.1. Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Pilskiego.	7
4.2. Dane z GKRPA z terenu Powiatu Pilskiego.	10
4.3. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.	12
4.4. Dane z Zespołu Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pile.	14
V. CELE I STANDARDY PROGRAMU	15
VI. ZAKŁADANE REZULTATY	16
VII. ADRESACI PROGRAMU I WARUNKI UCZESTNICTWA W PROGRAMIE	17
VIII. FORMY I CZAS REALIZACJI PROGRAMU.....	18
IX. REALIZATORZY PROGRAMU I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE	19
X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	20
XI. MONITOROWANIE PODJĘTYCH ZADAŃ.....	20
XII. ZAGROŻENIA REALIZACJI PROGRAMU I ZAKOŃCZENIE	20
XIII. PODSUMOWANIE.....	21

I. WSTĘP

Opracowany program spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Powstał w oparciu o założenie, że przemoc jest zachowaniem wyuczonym i kształtowanym społecznie. Przyjęto założenie, iż dzięki odpowiednim oddziaływaniom na osobę stosującą przemoc można będzie zredukować jej agresywne zachowania, a w dalszej perspektywie oduczyć lub ograniczyć ich stosowania.

Realizacja programu wynika z art. 6 ust. 4, pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), zgodnie z którym: *„Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową”*.

Program przygotowano również jako odpowiedź na rządową inicjatywę opracowanego Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030, który stanowi system działań skierowanych na zwiększenie skuteczności działań wobec przemocy domowej oraz dopełnienie form administracyjno-prawnych wobec osób dopuszczających się przemocy.

II. CHARAKTERYSTYKA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

W dokumentach zarówno europejskich jak i krajowych przemoc w rodzinie ujmowana jest jako problem ogólnospołeczny. Zjawisko przemocy domowej jest problemem, z którym boryka się wiele współczesnych rodzin. Stereotyp w postaci stwierdzenia, że przemoc jest używana tylko w środowiskach ludzi z marginesu społecznego już nie istnieje. Jednak mimo tego, że przemoc jest coraz bardziej powszechna, duża część społeczeństwa nie potrafi określić czym jest zjawisko przemocy. Przemoc jest zjawiskiem negatywnym coraz silniej narastającym we współczesnym świecie. Możemy się z nią zetknąć w różnych miejscach życia społecznego. Dostrzegalna jest między innymi w szkole, na ulicy, w pracy czy Internecie. Może dotknąć każdego bez względu na pochodzenie, stan majątkowy, wykształcenie, płeć czy wiek. Wiele przypadków przemocy nie zostaje ujawnionych, kryją się w czterech ścianach rodzinnego domu. To właśnie one przez nikogo niezauważane, mogą doprowadzić do życiowej tragedii, szczególnie wtedy, gdy spotkają się z brakiem reakcji lub obojętnością.

Przemoc domowa, to przemoc w stosunku do osób bliskich. Najczęściej jest kierowana do osób zależnych i powszechnie rozumiana jako zespół zachowań atakujących, nadzorujących i kontrolujących o charakterze fizycznym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie drugiej osoby, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli, działań potrzebom i żądaniom sprawcy.

Zgodnie z art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2024 r. poz. 1673) przemoc domowa to jednorazowe lub powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej.

W związku z tym zjawisko przemocy może występować w różnych formach, wśród których znajdują się:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna,
- cyberprzemoc,
- zaniedbywanie.

Osoby stosujące przemoc domową zazwyczaj cechuje: emocjonalna niedojrzałość, egocentryzm, niski poziom wartości, niska samoocena, nieumiejętność wybaczenia i pójścia na kompromis, impulsywność, słabe poczucie bezpieczeństwa, brak empatii oraz emocjonalnego ciepła. Osoby stosujące przemoc zazwyczaj bardzo niechętnie współpracują podczas terapii.

Jedną z cech, która charakteryzuje osobę stosującą przemoc jest jego fizyczna dominacja nad osobą doświadczającą przemocy. W wielu przypadkach trudno jest ustalić przyczyny wywołujących agresję i odpowiedzi na pytanie: czy osoby stosujące przemoc powinny ponosić karę czy raczej powinno się im pomagać.

Zachowanie osoby stosującej przemoc może być wynikiem:

- 1) przeciążenia problemami, silnymi emocjami, agresywnymi uczuciami,
- 2) brakiem umiejętności współżycia z drugim człowiekiem oraz wychowania i wykształcenia form współżycia w rodzinie,
- 3) obciążenia środowiskowego i wychowania w tradycji i kulturze grupy społecznej, która akceptowała użycie siły we wzajemnych kontaktach,
- 4) agresywne odreagowywania,

- 5) skłonności do sadyzmu,
- 6) chęci dominowania nad partnerem.

Przemoc szkodzi zdrowiu psychicznemu i fizycznemu. Jej skutkami są np.: obrażenia ciała, wzrost zachorowalności na różnego rodzaju choroby somatyczne, smutek, stany lękowe, depresja, poczucie zagrożenia, niskie poczucie własnej wartości, nieufność, bezradność, kłopoty z zasypianiem czy też koszmary nocne.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi osobami doświadczającymi przemocy lub świadkami przemocy domowej, co wpływa na ich późniejsze życie.

Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia. Najważniejsze potrzeby dziecka takie jak: poczucie bezpieczeństwa, miłości i akceptacji są niezaspokojone, więc mają wpływ na jego rozwój i są przyczyną wielu problemów psychosomatycznych. Dzieci doświadczające przemocy przejawiają wysoki poziom depresji, myśli samobójczych, zaburzenia snu, nadpobudliwość lub wycofanie, obniżenie samooceny, problemy w kontaktach z rówieśnikami.

Konsekwencje przemocy ujawniają się często po długim czasie np. w wieku dorastania lub w dorosłym życiu. Osoby doświadczające przemocy, zwłaszcza seksualnej mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem związków z innymi osobami.

Zachowania przemocowe są często dziedziczone i powielane. Chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna maltretuje kobietę i dzieci, uczą się agresji, bicia, poniżania. Dziewczynki uważają, że przemoc jest wpisana w los kobiety. Istnieje poważne ryzyko, że dzieci doświadczające przemocy w przyszłości staną się rodzicami traktującymi przemoc jako normę.

Przemoc domowa nie jest tylko indywidualnym problemem rodziny, to także poważny problem społeczny, który niesie ze sobą skutki ekonomiczne. Rodziny, w których występuje przemoc, angażują w swe problemy: służbę zdrowia, policję, sądownictwo, prokuraturę, pomoc społeczną oraz różnego rodzaju inne instytucje i organizacje.

Powstaje wiele programów przeciwdziałania przemocy domowej. Często ukierunkowane są one na pomoc osobom doświadczającym przemocy, podczas gdy istnieje niedobór projektów zaadresowanych do osób stosujących przemoc domową. Często przyczyną braku programów jest obawa związana z naborem odbiorców programu. Osoby stosujące przemoc domową wykazują brak woli oraz małą motywację do podjęcia działań naprawczych, w tym leczenia.

Programy korekcyjno-edukacyjne adresowane do osób stosujących przemoc domową ukierunkowane są na uświadomienie ich uczestnikom, jak negatywny wpływ ma to zjawisko na życie całej rodziny. Nastawione są również na naukę konstruktywnych sposobów rozładowania własnego, negatywnego napięcia emocjonalnego.

Należy zwrócić uwagę, iż programy korekcyjno-edukacyjne odgrywają jedynie rolę pomocniczą obok interwencji karno-administracyjnej. Dodatkowo, dają osobom stosującym przemoc możliwość zrozumienia i naprawy własnego zachowania bez konieczności stosowania kar wynikających z przepisów prawa.

III. PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ

Podstawą prawną realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r., poz. 1163),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1164),
- Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r., poz. 1232),
- Uchwała Rady Powiatu w Pile nr LXXVIII.552.2024 z dnia 28 marca 2024 r. – w sprawie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 w Powiecie Pilskim,
- Zalecenia do realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w województwie wielkopolskim¹.

¹https://www.poznan.uw.gov.pl/system/files/zalaczniki/materialy_instruktazowe_dla_realizatorow_programow_korekcyjno_-_edukacyjnych_na_rok_2025-sig.pdf

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa jest jedną z najistotniejszych kwestii społecznych w Polsce. Jest to zjawisko ukryte i zatajane, a jednocześnie występujące we wszystkich środowiskach i warstwach społecznych, niezależnie od wykształcenia czy statusu materialnego.

Z uwagi na wstydlivość problemu i niechęć mówienia o nim, pomimo kategorii patologii społecznej o poważnych rozmiarach, statystyki określają ją tylko w pewnym stopniu. Wiele aspektów nie widzi światła dziennego, a informacje liczbowe przedstawiane są w raportach: policyjnych, sądowych, medycznych oraz w ogólnopolskich badaniach populacyjnych.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami, odpowiednie działania na terenie Powiatu Pilskiego podejmują: Ośrodki Pomocy Społecznej, Centrum Usług Społecznych, Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji w Pile.

Poniżej przedstawiamy informacje statystyczne uzyskane od ww. podmiotów, obrazujące zakres problemu.

4.1. Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Pilskiego.

Głównym realizatorem działań skierowanych na ograniczenie oraz zwalczanie zjawiska przemocy domowej na terenie poszczególnych gmin są ośrodki pomocy społecznej i centra usług społecznych.

Z danych pozyskanych z ośrodków pomocy społecznej Powiatu Pilskiego wynika, że w toku prowadzenia czynności służbowych w związku z podejrzeniem przemocy domowej pracownicy procedowali w latach 2020 - 2022 łącznie 985 „Niebieskich Kart”. Najwięcej ich było w 2023 roku. Najwięcej „Niebieskich Kart” założyła Komenda Powiatowa Policji w Pile oraz gmina Piła. Rok 2024 w stosunku do 2022 roku obrazuje wzrost interwencji przemocy domowej o 65 interwencji.

Tabela nr 1. Liczba założonych „Niebieskich Kart” w latach 2022 - 2024 w Powiecie Pilskim.

Gmina /Miasto	Liczba założonych „Niebieskich Kart”		
	2022	2023	2024
Piła	192	277	236
Ujście	26	19	13
Miasteczko Krajeńskie	4	3	4
Wyrzysk	13	12	28
Łobżenica	21	22	9
Kaczory	10	12	19

Wysoka	8	5	16
Szydłowo	3	1	18
Białośliwie	7	1	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ops, cus i KPP.

Poniższe dane przedstawiają liczbę spotkań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno - pomocowych w poszczególnych gminach Powiatu Pilskiego.

Tabela nr 2. Liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2022 - 2024 w Powiecie Pilskim.

Gmina /Miasto	Liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno - pomocowych		
	2022	2023	2024
Piła	531	642	673
Ujście	33	31	34
Miasteczko Krajeńskie	15	16	17
Wyrzysk	138	128	127
Łobżenica	19	24	102
Kaczory	37	67	114
Wysoka	4	29	50
Szydłowo	69	44	61
Białośliwie	24	21	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ops i cus.

Łączna liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w poszczególnych gminach Powiatu Pilskiego w latach 2022 - 2024 wynosiła 2.907.

Dane zawarte w poniższej tabeli, przekazane przez ośrodki pomocy społecznej, cus i Komendę Powiatową Policji wskazują na wzrost osób doznających przemocy domowej.

Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy domowej w latach 2022 - 2024 z podziałem na płeć w Powiecie Pilskim.

	Kobiety			Mężczyźni			Małoletni do ukończenia 18 r. ż.		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Piła	193	212	190	31	33	51	263	338	292
Ujście	18	11	12	1	4	1	5	19	16
Miasteczko Krajeńskie	4	3	3	2	1	2	2	4	2
Wyrzysk	23	22	20	1	5	5	14	15	11
Łobżenica	15	15	25	8	3	12	2	13	15
Kaczory	8	10	14	2	3	3	0	5	2
Wysoka	5	2	10	0	0	0	3	7	10
Szydłowo	18	17	15	4	3	6	10	10	37
Białośliwie	8	6	6	1	1	3	1	2	8
Komenda Powiatowa Policji w Pile	213	189	146	30	49	33	94	130	153
Ogółem	505	487	441	80	102	116	394	543	546

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ops, cus i KPP w Pile.

W latach 2022 - 2024 liczba osób doznających przemocy domowej wynosiła 3214 osób. Na terenie Powiatu Pileckiego wśród osób dotkniętych przemocą przeważającą część stanowią kobiety oraz małoletni.

Na podstawie danych zamieszczonych w poniższej tabeli można zauważyć, że spośród wybranych do analizy powodów przyznania pomocy osobom przez ośrodki pomocy i cus, dominował problemem alkoholowy.

Tabela 4. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z powodu przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2022 – 2024.

Gmina/ Miasto	Powód przyznania pomocy/lata	2022	2023	2024
Piła	Przemoc domowa	34	38	37
	Alkoholizm	317	294	282
	Narkomania	23	31	28
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	56	53	58
	Ogółem	430	416	405
Ujście	Przemoc domowa	1	1	3
	Alkoholizm	20	9	12
	Narkomania	0	0	0
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	2	4
	Ogółem	29	12	19
Miasteczko Krajeńskie	Przemoc domowa	1	0	0
	Alkoholizm	3	7	8
	Narkomania	0	0	0
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	4
	Ogółem	7	10	12
Wyrzysk	Przemoc domowa	2	3	0
	Alkoholizm	48	51	52
	Narkomania	2	3	4
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	7	11
	Ogółem	61	64	67
Łobżenica	Przemoc domowa	2	6	1
	Alkoholizm	20	14	12
	Narkomania	0	0	0
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	4	6
	Ogółem	25	24	19

Kaczory	Przemoc domowa	0	1	2
	Alkoholizm	20	12	10
	Narkomania	1	3	1
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	2
	Ogółem	23	17	15
Wysoka	Przemoc domowa	0	0	0
	Alkoholizm	6	6	8
	Narkomania	0	0	1
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	0
	Ogółem	7	7	9
Szydłowo	Przemoc domowa	0	0	0
	Alkoholizm	18	15	12
	Narkomania	2	4	1
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	11	3
	Ogółem	25	30	16
Białośliwie	Przemoc domowa	0	0	0
	Alkoholizm	35	34	27
	Narkomania	0	0	0
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	8	2
	Ogółem	39	42	29
Ogółem Powiat Pilski		646	622	591

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ops i cus.

Według przedstawionych w tabeli nr 5 danych, największą grupę doznających przemocy domowej stanowili małoletni do ukończenia 18 r. ż., a najmniej liczną mężczyźni powyżej 60 r. ż.

Tabela 5. Liczba osób doznających przemocy domowej objęta pomocą przez ops i cus z uwzględnieniem rodzaju przemocy w latach 2022 – 2024.

Grupa osób/lata	2022	2023	2024
Kobiety do 59 r. ż.	64	58	81
Kobiety powyżej 60 r. ż.	11	7	10
Mężczyźni do 59 r. ż.	10	9	25
Mężczyźni powyżej 60 r. ż.	8	5	2
Małoletni do ukończenia 18 r. ż.	289	385	384
Ogółem	382	464	502
Rodzaj przemocy			
Zachowania o charakterze przemocy/lata	2022	2023	2024
Fizyczna	201	194	236
Psychiczna	226	217	266
Seksualna	8	7	13

Ekonomiczna	61	53	46
Zaniedbanie	3	4	0
Inny rodzaj zachowań	1	19	124
Ogółem	500	494	685

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ops.

Z zawartych danych w powyższej tabeli wynika, iż najczęstszym występującym rodzajem przemocy jest przemoc fizyczna oraz przemoc psychiczna, rzadziej seksualna. W niewielkim stopniu występuje również przemoc ekonomiczna.

4.2. Dane z GKRPA z terenu Powiatu Pilskiego.

Dane z Komendy Policji oraz z gminnych ośrodków pomocy społecznej i cus z Powiatu Pilskiego wskazują, że do przemocy domowej dochodzi najczęściej pod wpływem nadużywania alkoholu.

Poniższa tabela pokazuje liczbę otrzymanych wniosków przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, których celem jest prowadzenie działań profilaktycznych i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Tabela 6. Liczba otrzymanych wniosków przez GKRPA w latach 2022 - 2024.

	Liczba otrzymanych wniosków przez GKRPA		
	2022	2023	2024
Piła	193	190	219
Ujście	11	8	17
Miasteczko Krajeńskie	12	4	1
Wyrzysk	16	20	20
Łobżenica	20	28	17
Kaczory	7	14	7
Wysoka	12	2	9
Szydłowo	8	8	13
Białośliwie	8	9	6
Ogółem	287	283	309

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez GKRPA.

W latach 2022 - 2024 do GKRPA wpłynęło 879 wniosków dotyczących osób z problemem alkoholowym. W roku 2024 najwięcej wniosków było w gminie Piła, natomiast najmniej w Miasteczku Krajeńskim – tylko 1 wniosek.

W 152 przypadkach w latach 2022 - 2024 GKRPA skierowała wnioski do sądu o przymusowe leczenie odwykowe. Najwięcej wniosków było w gminie Piła, zaś w gminie Wysoka i Łobżenica nie było takich wniosków wcale.

Tabela 7. Liczba skierowanych wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe przez GKRPA w latach 2022 - 2024.

	Liczba skierowanych wniosków do Sądu o przymusowe leczenie przez GKRPA		
	2022	2023	2024
Piła	24	42	35
Ujście	6	3	1
Miasteczko Krajeńskie	1	0	0
Wyrzysk	5	1	4
Łobżenica	0	0	0
Kaczory	3	12	9
Wysoka	0	0	0
Szydłowo	2	1	1
Białośliwie	1	1	0
Ogółem	42	60	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez GKRPA.

4.3. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Przedstawione w poniższej tabeli dane dotyczące sprawców przemocy potwierdzają stereotyp męczyzny jako stosującego przemoc.

Tabela 8. Liczba sprawców przemocy domowej w powiecie pilskim w latach 2022 - 2024.

Rok	2022	2023	2024
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem)	258	281	172
Kobiety	44	46	32
Mężczyźni	214	235	140
Małoletni do ukończenia 18 r. ż.	0	0	0

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Analiza danych przekazanych przez Policję pozwala stwierdzić, że w roku 2024, w porównaniu do 2022 i 2023 spadła liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej.

Tabela 9. Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej w powiecie pilskim w latach 2022 - 2024.

Rok	2022	2023	2024
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej (ogółem)	50	66	31
Kobiety	3	3	1
Mężczyźni	47	63	30
Małoletni do ukończenia 18 r. ż.	0	0	0

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Podczas przeprowadzonych przez Policję interwencji związanych z przemocą domową w latach 2022 - 2024, rok 2023 ukazuje największą liczbę osób stosujących przemoc domową, będących pod wpływem alkoholu/narkotyków.

Tabela 10. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu/narkotyków w Powiecie Pilskim w latach 2022 - 2024.

Rok	2022	2023	2024
1. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu/narkotyków (ogółem)	159	174	brak danych
Kobiety	18	20	brak danych
Mężczyźni	141	154	brak danych
Małoletni do ukończenia 18 r. ż.	0	0	brak danych
W tym: przewiezionych do wytrzeźwienia:	82	89	brak danych
Kobiety	9	7	brak danych
Mężczyźni	73	82	brak danych
Małoletni do ukończenia 18 r. ż.	0	0	0
2. Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej (ogółem)	brak danych	brak danych	brak danych
pokrzywdzony	0	5	brak danych
sprawca	brak danych	brak danych	brak danych
Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	10	5	1

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Powyższe dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Pile pokazują, że w porównaniu do roku 2022, w 2023 roku nastąpił wzrost liczby sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu i narkotyków oraz że byli to w głównie mężczyźni. Komenda Powiatowa Policji w Pile prowadzi również dane statystyczne dotyczące rodzajów przemocy.

Z zawartych danych w poniższej tabeli wynika, iż najczęstszym występującym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna. Przemoc seksualna jest najmniej występującym rodzajem przemocy. Odnotowano tylko 1 przypadek w 2024 roku. Nie odnotowano natomiast przypadku przemocy poprzez zaniedbanie. Dane statystyczne przedstawione w poniższej tabeli wskazują na tendencję spadkową w 2024 roku, w porównaniu do roku 2022 i 2023 w zakresie stosowania przemocy fizycznej oraz psychicznej.

Tabela 11. Liczba i rodzaje przemocy w Powiecie Pilskim w latach 2022 - 2024.

Lata/Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy	2022	2023	2024
fizyczna	151	155	98
psychiczna	168	156	137
seksualna	0	0	1
ekonomiczna	8	9	3
zaniedbanie	0	0	0
inny rodzaj zachowań	13	17	6

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Tabela 12. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty” w powiecie pilińskim w latach 2022 - 2024.

Rok	2022	2023	2024
I. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”	z art. 207 k.k. znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny		
wszczętych	101	130	86
stwierdzonych	93	105	71
zakończonych	brak danych	brak danych	brak danych

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pile.

W latach 2022 - 2024 liczba wszczętych postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej wynosiła 317. Najwięcej postępowań stwierdzono w 2023 roku, w 2022 r. stwierdzono 86 postępowań. Jest to spadek w stosunku do roku 2023 o 44 postępowania.

4.4. Dane z Zespołu Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pile.

Poniższe dane wskazują, że pracownicy ZPPP w Pile w latach 2022 - 2024 zgłosili 10 przypadków stosowania przemocy wobec dzieci i że z roku na rok tendencja ta jest zwykła.

Tabela 13. Liczba przypadków stosowania przemocy wobec dzieci zauważonych przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w latach 2022 - 2024.

ROK	TAK	NIE	LICZBA PRZYPADKÓW
2022	x		1
2023	x		2
2024	x		7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ZPPP.

Jak wskazuje poniższa tabela w 2024 roku pracownicy Poradni zauważyli u dzieci 11 przypadków form przemocy tj. przemoc fizyczną, zaniedbanie oraz przemoc emocjonalną.

Tabela 14. Formy przemocy zauważone u dziecka w latach 2022 - 2024.

Formy przemocy/liczba przypadków w poszczególnych przypadkach	2022	2023	2024
Przemoc fizyczna (obrażenia na ciele)	0	1	5
Zaniedbanie/np. ubiór nieadekwatny do pory roku; głodzenie; w zakresie higieny osobistej, opieki medycznej; pozostawienie bez opieki	0	0	2

Przemoc emocjonalna/ np. zastraszanie, poniżanie, szantażowanie, izolowanie	0	1	4
Przemoc seksualna np. kontakty seksualne, prezentowanie pornografii	0	0	0
Przemoc ekonomiczna	0	0	0
Dziecko jako świadek przemocy domowej	1	1	0
Ogółem	1	3	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ZPPP w Pile.

Pracownicy Poradni w związku z zauważonymi u dzieci przypadkami przemocy podjęli następujące działania tj. poinformowali odpowiednie instytucje oraz służby.

Tabela 15. Rodzaj podjętych przez Poradnię działań w latach 2022 - 2024.

Formy udzielonej pomocy/lata	2022	2023	2024
Interwencja (umieszczenie dziecka w placówce wychowawczej)	-	-	-
Pomoc telefoniczna	-	-	-
Skierowanie do Pedagoga szkolnego	-	-	-
Skierowanie do Psychologa	-	-	-
Zawiadomienie Policji	-	-	-
Zawiadomienie innej instytucji, służby, osób	x	x	x
Samodzielna pomoc pracownika	-	-	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych przez ZPPP w Pile.

Analiza zjawiska przemocy domowej jest procesem złożonym i wymagającym, co wynika z uwarunkowań kulturowych oraz społecznych, które często utrudniają ujawnianie informacji o trudnej sytuacji rodzinnej. Doświadczanie przemocy ze strony osób najbliższych uruchamia mechanizmy psychologiczne, które sprzyjają usprawiedliwianiu sprawców, obwinianiu siebie przez osoby doznające przemocy oraz traktowaniu problemu jako sprawy prywatnej. W konsekwencji przemoc domowa ma często charakter długotrwały i pozostaje nieujawniona przez wiele lat. Znaczna część przypadków przemocy wobec dzieci, również nie jest ujawniana. Dzieci jako osoby doznające przemocy często nie posiadają możliwości samodzielnego poszukiwania pomocy, co może prowadzić do poważnego zagrożenia ich zdrowia lub życia.

Przedstawione dane wskazują na konieczność realizacji działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym oraz informacyjnym, ukierunkowanych na podnoszenie poziomu świadomości społecznej, w tym wiedzy na temat dostępnych form wsparcia i pomocy instytucjonalnej. Skuteczne przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga skoordynowanej współpracy przedstawicieli różnych instytucji i służb działających w obszarze polityki społecznej, ochrony zdrowia, edukacji oraz wymiaru sprawiedliwości.

Kluczowym elementem podejmowanych działań jest ujawnienie skali problemu oraz uznanie konieczności systemowego reagowania na przypadki przemocy domowej.

Dane dotyczące osób doznających przemocy domowej oraz osób ją stosujących potwierdzają, iż problem ten występuje również na terenie Powiatu Pileckiego. Powyższe wskazuje na zasadność opracowania i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową. Należy podkreślić, że przemoc domowa może występować we wszystkich środowiskach społecznych i nie jest zjawiskiem ograniczonym do określonych grup społecznych.

V. CELE I STANDARDY PROGRAMU

Celem programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest zapobieganie dalszemu stosowaniu przemocy poprzez rozwijanie umiejętności samokontroli, kształtowanie konstruktywnych sposobów rozwiązywania problemów bez użycia przemocy, wzmacnianie zasobów osobistych w zakresie regulacji emocji i powstrzymywania zachowań przemocowych, a także wspieranie rozwoju osobistego sprzyjającego budowaniu bezpiecznego i odpowiedzialnego kontaktu z samym sobą oraz otoczeniem.

Standard prowadzenia programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową obejmuje:

1. Zmiany przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej.
2. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy.
3. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych.
4. Zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy.
5. Wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania.
6. Poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej.
7. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej.

8. Uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.
9. Uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

VI. ZAKŁADANE REZULTATY

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego przyczyni się do zwiększenia poziomu wiedzy uczestników na temat zjawiska przemocy domowej, w tym jej form, mechanizmów oraz konsekwencji. Program doprowadzi do utrwalenia pozytywnych zmian w postawach i zachowaniach uczestników nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, a w konsekwencji do zatrzymania stosowania przemocy domowej.

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- wzrost świadomości uczestników w zakresie własnych zachowań przemocowych wobec osób bliskich oraz ich wpływu na funkcjonowanie rodziny,
- rozwój kompetencji uczestników w zakresie kontrolowania reakcji agresywnych oraz skutecznej regulacji emocji,
- zwiększenie wiedzy uczestników na temat dostępnych form wsparcia oraz możliwości podejmowania oddziaływań terapeutycznych,
- nabycie wiedzy pozwalającej na zrozumienie dynamiki przemocy w kontekście społeczno-kulturowych procesów uczenia się oraz poznanie mechanizmów powstawania i utrwalania zachowań agresywnych,
- rozwinięcie umiejętności rozróżniania zachowań agresywnych i asertywnych, uświadomienie sobie krzywdzącego wpływu własnych zachowań na członków rodziny i relacje rodzinne oraz przygotowanie do przyjęcia pełnej odpowiedzialności moralnej i psychologicznej za własne czyny,
- identyfikacja i analiza stereotypów oraz rozpoznanie rzeczywistych przyczyn skłaniających do stosowania przemocy w sytuacjach konfliktowych,
- poznanie konstruktywnych, nieprzemocowych metod rozwiązywania konfliktów oraz pogłębienie wiedzy na temat wpływu przemocy i zaniedbania na psychikę i zachowanie dzieci,
- przygotowanie uczestników do inicjowania oraz utrwalania pozytywnych zmian w relacjach osobistych z najbliższymi.

VII. ADRESACI PROGRAMU I WARUNKI UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

Adresatami programu są mieszkańcy Powiatu Pilskiego stosujący przemoc domową. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się udział w programie osób spoza Powiatu Pilskiego. W programie mogą uczestniczyć pełnoletnie osoby, które:

- zostały zobowiązane sądowo do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- ukończyły program psychoterapii uzależnień od alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- zostały skierowane przez Zespół Interdyscyplinarny,
- zgłoszą się do programu dobrowolnie, a ich uczestnictwo będzie wynikać z osobistej decyzji oraz deklarowanej chęci pogłębionej pracy nad sobą.

Warunkiem uczestnictwa w Programie jest:

- 1) podpisanie kontraktu na aktywny udział w sesjach, bezpieczne i zgodne z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach oraz w innych miejscach pobytu,
- 2) potwierdzanie każdorazowej obecności na zajęciach poprzez wpis na listę obecności,
- 3) uznanie faktu przez osobę przyjętą do programu zachowań agresywnych we własnej rodzinie i zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi,
- 4) powstrzymanie się od spożywania alkoholu i zażywania substancji Psychoaktywnych,
- 5) podpisanie stosownych oświadczeń o:
 - zapoznaniu się z kryteriami oceny uczestnictwa w Programie,
 - poinformowaniu o przeprowadzeniu monitoringu w zakresie przewidzianym przez Program,
 - wyrażeniu zgody na ewentualne dodatkowe terminy zajęć,
 - wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych niezbędnych do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym oraz informowania o jego przebiegu instytucji kierujących do udziału.

Szczegółowe zasady uczestnictwa zostaną zawarte w kontrakcie spisany przez prowadzącego Program z uczestnikiem zajęć.

VIII. FORMY I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany jest w formie zajęć grupowych lub zajęć indywidualnych bądź w formie zajęć mieszanych (zajęcia grupowe i indywidualne). Forma zajęć powinna każdorazowo być uzgodniona z prowadzącymi oraz uczestnikami. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową, może być prowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość. Realizacja programu odbywać się będzie w systemie otwartym (oznacza to, że nowe osoby mogą dołączać do grupy w trakcie realizacji cyklu zajęć). Łączny czas trwania programu wynosi 60 godzin.

Warunkiem formalnym ukończenia programu jest uczestniczenie w co najmniej 75% godzin zegarowych zajęć w danej edycji programu (zarówno grupowych, jak i indywidualnych przypadających na danego uczestnika). Frekwencja dla danego uczestnika jest obliczana w odniesieniu do całkowitej liczby godzin w ramach danej edycji programu, niezależnie od momentu dołączenia tego uczestnika do programu. W przypadku programów całorocznych, frekwencja obliczana jest indywidualnie w stosunku do danego uczestnika.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile. Program będzie prowadzony przez osoby gwarantujące wysokiej jakości usługi, spełniające wymogi zawarte w § 6 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych takie jak:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
- 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku:
 - a) psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
 - b) innym, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji, lub
- 3) będące terapeutami lub psychoterapeutami,

- 4) posiadające udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- 5) posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile w celu właściwej realizacji założeń programowych oraz w skutecznym osiąganiu założonych celów będzie w powyższym zakresie współpracować z wieloma instytucjami i organizacjami, których działanie związane jest z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w szczególności z: Ośrodkami Pomocy Społecznej/Centrami Usług Społecznych, Zespołami Interdyscyplinarnymi, Komendą Powiatową Policji w Pile, sądami, Kuratorską Służbą Sądową, Prokuraturą Rejonową i Okręgową, Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi, placówkami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi, kościołami i organizacjami kościelnymi, rodzinami uczestników programu korekcyjno-edukacyjnymi i innymi instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przemocy domowej.

Partnerzy programu będą wspierać realizatorów programu poprzez:

- pomoc w rekrutacji uczestników,
- pomoc w monitorowaniu sprawców przemocy przez pozyskiwanie informacji o sytuacji sprawcy przemocy i jego rodziny po zakończeniu Programu,
- rozpowszechnianie informacji o funkcjonowaniu Programu,

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zgodnie z art. 6 ust. 4 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.:

- opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat,
- środki na realizację i obsługę tego przedsięwzięcia zapewnia i przekazuje budżet państwa. Mając na uwadze powyższe zapisy, planowanie wydatków na poziomie powiatu, co roku uzależnione jest od wysokości środków przekazanych Powiatowi Pilskiemu z budżetu państwa na ten cel.

XI. MONITOROWANIE PODJĘTYCH ZADAŃ

Ewaluację programu oraz monitoring zachowań uczestników będzie prowadzić Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile we współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej/Centrami Usług Społecznych, Sądem Rejonowym, Kuratorską Służbą Sądową, Komendą Powiatową Policji oraz innymi instytucjami współtworzącymi system przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Pilskiego.

Monitoring będzie prowadzony przez okres do 3 lat po jego zakończeniu poprzez: pozyskiwanie i dokumentowanie informacji z ww. instytucji na temat funkcjonowaniu uczestników w środowisku, w szczególności czy nie powrócili do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej.

XII. ZAGROŻENIA REALIZACJI PROGRAMU I ZAKOŃCZENIE

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową, realizowany przez Powiat Pilski, stanowi zaplanowany w określonym czasie zestaw działań skierowanych do ściśle określonej grupy odbiorców. Jego realizacja wymaga zaangażowania odpowiednich zasobów rzeczowych, kadrowych oraz finansowych. Osiągnięcie założonych celów programowych wiąże się jednak z ryzykiem wystąpienia czynników, które mogą negatywnie wpłynąć na przebieg programu lub skuteczność podejmowanych działań.

Do najistotniejszych zagrożeń należą w szczególności:

- utrwalone negatywne wzorce zachowań społecznych, w tym mity i stereotypy dotyczące przemocy,
- problem uzależnienia od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych,
- trudności we współpracy i integracji działań pomiędzy różnymi instytucjami,
- brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań i metod oddziaływania,
- niewystarczające środki finansowe na realizację programu,
- niechęć instytucji do kierowania osób stosujących przemoc do udziału w programie,
- brak motywacji uczestników do regularnego udziału w zajęciach oraz do podejmowania działań zmierzających do zmiany zachowań,
- trudności logistyczne, w tym problemy z dotarciem uczestników do miejsca realizacji zajęć.

Kluczowym czynnikiem warunkującym skuteczność realizacji programu jest świadomość możliwych zagrożeń oraz bieżące reagowanie realizatorów na pojawiające się trudności. Systematyczna analiza ryzyka oraz elastyczne dostosowywanie podejmowanych działań zwiększają szanse na osiągnięcie zakładanych celów i trwałych efektów programu.

XIII. PODSUMOWANIE

Przemoc domowa stanowi zjawisko powszechne w społeczeństwie, wymagające podejmowania działań ukierunkowanych na jej ograniczenie. W ramach tych działań prowadzone są oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową, realizowane w formie działań psychologicznych, edukacyjnych oraz socjalizacyjnych.

Realizacja działań wobec osób stosujących przemoc wymaga od realizatorów posiadania specjalistycznej wiedzy, odpowiednich kwalifikacji oraz predyspozycji psychofizycznych, a także gotowości do prowadzenia tego rodzaju oddziaływań. Należy podkreślić, że osoby stosujące przemoc często nie podejmują działań zmierzających do kontrolowania własnej agresji, a odpowiedzialność za jej występowanie przerzucają na osoby doświadczające przemocy. Występowanie zachowań przemocowych nie zwalnia osób stosujących przemoc z odpowiedzialności za wyrządzane krzywdy.